

Het verhaal van Sören Kierkegaard. Roman over het leven van een filosoof.

P. THIELST

Fontein/Houtekiet, Baarn- 1999

Zoals bij zo vele filosofen is het leven van Soren Kierkegaard tamelijk arm aan gebeurtenissen. De biografie moet zich daarom toeleggen op een analyse van de innerlijke ontwikkeling. Peter Thielst combineert echter een fijne beschrijving van Kierkegaards leven met een mooi overzicht van de ontwikkeling van de filosoof zoals die uit zijn geschriften blijkt. Op die manier ontstaat een fijn weefsel waarin de lezer de wisselwerking tussen leven en werk van de filosoof kan begrijpen.

De lezer wordt meegenomen naar het 19de-eeuwse Kopenhagen waar Soren Kierkegaards vader erin slaagde op te klimmen op de maatschappelijke ladder: als arme schaapsherder schopte hij het tot schatrijk kousenhandelaar. In zijn jeugd had hij echter God vervloekt en dat gaf in de streng protestantse leefwereld aanleiding tot diepe wanhoop en voortdurende angstdromen. Soren kreeg wel een liefhebbende, maar ook onrustige en vaak depressieve vader, die als autodidact een grote dosis theologische kennis had opgedaan.

In Sorens karakter vinden we dan ook twee tegengestelde kanten: naar buiten toe was hij een goedlachse en vrolijke jongeman, nooit verlegen om een kwinkslag, vaak zelfs spottend met zijn medemensen. Maar aan de binnenkant zien we een ernstige en zwaarmoedige jongen waarin voortdurend nieuwe ideeën opborrelen. Heen en weer geslingerd tussen deze twee uitersten had Kierkegaard een onregelmatige en enigszins woelige studententijd. De schrijver laat ons ook kennismaken met de problematische relatie die de filosoof met zijn grote liefde, Regine Olsen had en veegt de meeste speculaties over de reden waarom Kierkegaard de verloving verbrak van tafel. De filosoof wist -aldus de auteur- dat hij door zijn zwaarmoedige natuur zijn toekomstige vrouw niet gelukkig kon maken. Zo komt Thielst tot de oerromantische conclusie dat Kierkegaard daarmee een immens offer bracht voor zijn geliefde.

Uiteraard besteedt Thielst veel aandacht aan het filosofisch werk van Kierkegaard. Het een of het ander, Vrees en beven, Wijsgerige kruimels, Stadia op de levensweg: ze krijgen allemaal ruime aandacht. In zijn bespreking van deze werken houdt de auteur echter in het geheel geen rekening met zijn doelpubliek: jongeren vanaf 13 jaar. Slechts weinig zinnen in het boek geven blijken geschreven te zijn voor dat publiek. De complexiteit van de zinnen en de zware woordenschat (die slechts heel occasioneel wordt verduidelijkt) maken het boek voor hen ronduit ongeschikt. Waar Thielst zijn verhaal onderbreekt om uitleg te geven, wordt het ritme zelfs gebroken. De ondertitel van het boek zet de lezer trouwens op het verkeerde been. Het verhaal van Soren Kierkegaard is helemaal geen roman. Het gaat immers om een biografie. Het feit dat de schrijver een aantal keren voor bepaalde gebeurtenissen verklaringen geeft die verder gaan dan zijn bronnen hem strikt genomen toestaan, maakt van een boek nog geen roman. Ondanks deze gebreken biedt dit boek een goede inleiding op het denken van Kierkegaard voor een ruimer, geïnteresseerd publiek.

Stef Leemen